

RC Monitor

zpravodajský týdeník

ROČNÍK VI., ČÍSLO 19

4. říjen 2009

neprodejné

Z OBSAHU

Benedikt XVI. v České republice, str. 2

Církev je římská, str. 10

Ty jsi Petr, a na té skále zbuduji Církev, str. 12

Evropu nespasí fráze, ale pravda, str. 16

Tradice Otců

Z dopisu svatého papeže Řehoře VII. [1028–1085]

Prosíme a zapřísaháme vás v Pánu Ježíši, jehož smrtí jsme byli vykoupeni, abyste pečlivě zkoumali soužení a nesnáze, které trpíme od nepřátel křesťanského náboženství, a chápali, proč a jak trpíme.

Od té chvíle, kdy mě matka Církev podle Božího úradku povýšila na apoštolský stolec, [...] snažil jsem se ze všech sil, aby se svatá Církev, snoubenka Boží, naše paní a matka, vrátila ke své kráse, která jí patří, a zůstala svobodná, čistá a katolická. Ale to všechno se nelíbí dávnému nepříteli, a tak vyzbrojil proti nám své údy, aby zvrátil všechno v opak. [...]

A teď, moji nejdražší bratři, pozorně slyšte, co vám říkám. Všichni na celém světě, kdo se považují za křesťany a opravdu znají křesťanskou víru, vědí a věří, že svatý Petr, kníže apoštolů, je otcem všech křesťanů a po Kristu prvním pastýřem, a že svatá římská církev je matkou a učitelkou všech církví.

Jestliže tedy v to věříte a bez pochybování se toho držíte, prosím vás a přikazuji vám, já, ať jsem jakkoli nehodný váš bratr a učitel, abyste pro všemohoucího Boha pomáhali a přispívali tomuto vašemu otci a matce, jestliže toužíte dostat jejich prostřednictvím rozhršení ode všech hříchů i požehnání a milost v tomto věku i v budoucím.

Všemohoucí Bůh, od něhož pochází všechno dobré, ať stále osvěcuje vaši mysl a učiní ji plodnou v lásce k němu i k bližnímu, abyste si věrnou oddaností zavázali tohoto vašeho otce i matku a bez zahanbení dospěli do jejich společnosti. Amen.

Deo gratias!

Svatý otec uprostřed nás

Exaudi Christe:

Benedicto summo pontifici

Et universali papae – vita!

Salvator mundi – tu illum adiuva!

Sancta Maria – tu illum adiuva!

Sancte Petre – tu illum adiuva!

Sancte Paule – tu illum adiuva!

Sancte Gregori – tu illum adiuva!

Tempora bona veniant!

Pax Christi veniat!

Regnum Christi veniat!

Christus vincit!

Christus regnat!

Christus imperat!

Uslyš nás, Kriste:

Benediktovi, nejvyššímu veleknězi

a otci veškerého světa dopřej život!

Spasiteli světa – ty mu pomáhej!

Svatá Maria – ty mu pomáhej!

Svatý Petře – ty mu pomáhej!

Svatý Pavle – ty mu pomáhej!

Svatý Řehoři – ty mu pomáhej!

Dobré časy ať přijdou!

Ať přijde Kristův mír!

Království Kristovo ať přijde!

Kristus vítězí!

Kristus kraluje!

Kristus vládne všem!

V chrámu Panny Marie Vítězné na setkání s rodinami

Foto: Anton Frič, Res Claritatis

BENEDIKT XVI. V ČESKÉ REPUBLICĚ

Láska Kristova je naší silou

Návštěva papeže Benedikta XVI. v České republice

Foto: Anton Frič, Res Claritatis

První den papežské návštěvy

V sobotu 26. září 2009 zahájil papež Benedikt XVI. třídní státní a pastorační návštěvu České republiky. Návštěva probíhala na pozadí dvacátého výročí pádu komunismu v Evropě, v roce několika významných církevních výročí a doznívání loňského tisíciletého jubilea narození svatého Václava. Papež zavítal do jedné z nejvíce ateistických zemí mimo jiné proto, aby zde připomněl její křesťanské kořeny.

Tisková konference v letadle

Na palubě letadla se konala tradiční tisková konference Benedikta XVI. Na otázku, proč Českou republiku označil za srdce Evropy nejen z hlediska zeměpisného, ale i historického, odpověděl papež mimo jiné, že území Čech a Moravy bylo v dějinách od svého počátku místem setkání východní a západní křesťanské kultury.

„Myslím, že z tohoto staletého setkání kultur a zvláště z této poslední postkomunistické fáze, vychází nové pojetí svobody, svobodné společnosti; vychází odtud pro nás důležitá poselství, která jsou přínosem k budování Evropy. Musíme být velmi pozorní k signálům, které z této země vycházejí.“

Benedikt XVI. pak v souvislosti s tím poukázal na pojetí svobody, které u nás uzrálo v boji s komunistickou diktaturou, přičemž citoval slova Václava Havla: *diktatura se zakládá na lži*. Právě vztah mezi svobodou a pravdou, na níž je svoboda závislá, řekl papež, je cennou zkušeností, která by neměla být zapomenuta.

Přivítání na letišti

Na ruzyňském letišti v Praze přivítal Benedikta XVI. prezident Václav Klaus s manželkou Livií, kardinál Miloslav Vlk, arcibiskup Jan Graubner i apoštolský nuncius Diego Causero.

„Víme, že rozumíte naší zemi. Také Vy jste českému lidu dobře znám, do dnešního dne především díky Vaším kázáním, promluvám, knihám a článkům,“

řekl ve své uvítací řeči Václav Klaus. Připomněl také nedávno vydaný český překlad encykliky *Caritas in veritate*.

Svatý otec pozdravil všechny civilní i církevní autority a přítomné věřící nejprve česky: „Mám velikou radost, že mohu dnes být v České republice a jsem hluboce vděčný vám všem za srdečné přivítání.“

Dále, již v anglickém jazyce, připomněl, že česká kultura, stejně jako celá evropská, byla hluboce formována křesťanským dědictvím, a to i díky svatým Cyrilovi a Metoději, patronům Evropy. Protože se české země nacházejí v srdci Evropy, na křižovatce severu a jihu, východu a západu, vždy byly místem setkávání různých národů, tradic a kultur.

„Nelze popřít, že to, co někdy bylo příčinou třenic, se dlouhodobě ukázalo jako plodné setkání. Odtud pramení rozhodující role českých zemí v intelektuálních, kulturních a náboženských dějinách Evropy: občas byly bitevním polem, častěji však mostem,“ řekl dále Benedikt XVI. a připomněl blížící se dvacáté výročí „sametové revoluce“, jíž skončilo mimořádně těžké období. Nelze nicméně podceňovat následky čtyřicetiletého politického útlaku a jeho pokusu umlčet hlas Církve. Benedikt XVI. označil za nezodlné svědky křesťanské víry tváří v tvář pronásledování kardinála Josefa Berana a jeho nástupce kardinála Františka Tomáška, kterého měl čest poznat osobně.

V závěru své první promluvy v České republice Benedikt XVI. poukázal

V tomto věku vědy je poučné připomenout si příklad Johanna Gregora Mendela, augustiniánského opata z Moravy, jehož průkopnické výzkumy položily základy moderní genetiky. Jemu jistě nebylo určeno napomenutí jeho patrona, svatého Augustina, který si stěžoval, že mnozí „více tíhli k obdivování faktů, místo aby hledali jejich příčiny“ (*Epistula* 120,5). Skutečnému pokroku lidstva nejlépe prospívá právě takový soulad mezi moudrostí víry a intuicí rozumu. Kéž by se český lid mohl vždy těšit z plodů tohoto šťastného spojení.

Benedikt XVI. v proslovu na ruzyňském letišti

BENEDIKT XVI. V ČESKÉ REPUBLICE

na heslo na prezidentské zástavě *Pravda vítězí*. Je mým upřímným přáním, aby světlo pravdy dále vedlo tento národ, řekl a svou promluvu ukončil opět česky:

„Zbývá mi jen zopakovat díky vám všem a říci, že jsem se opravdu velmi těšil na tyto dny mezi vámi v České republice, kterou hrdě nazýváte *země česká, domov můj*. Srdečné díky.“

Návštěva Pražského Jezulátka

Z ruzyňského letiště se Svatý otec vydal do chrámu Panny Marie Vítězné, domova Pražského Jezulátka, aby se zde setkal s rodinami a dětmi. Před chrámem se přivítal s představiteli města a od primátora Pavla Béma obdržel klíč od bran Prahy.

V chrámu Benedikt XVI. nejprve stnul v modlitbě přes oltářem se soškou Pražského Jezulátka, jemuž přivezl dárkem zlatou korunku.

Ve své krátké promluvě vyzvedl důležitost rodiny, která v současné době na celém světě čelí mnoha těžkostem jak ve vztazích uvnitř rodiny, tak díky současným problémům společnosti.

Podtrhl, že každý člověk je Božím dítkem a nemá být posuzován podle toho, co má, ale kým je. Nakonec oslovil přímo děti a vybídl je, aby byly poslušné, vlídné a laskavé a učily se být oporou svých rodičů jako Ježíš. V závěru jim řekl: „Budte Ježíšovými kamarády a vždy se k němu s důvěrou obraťte.“

Záznam celé promluvy přinášíme na str. 6 tohoto čísla *RC Monitoru*.

Setkání s politickými a veřejnými činiteli na Pražském hradě

Dalším bodem programu papežské návštěvy bylo setkání Benedikta XVI. s politickými a veřejnými činiteli ve Španělském sále Pražského hradu ve velkolepé atmosféře Dvořákova *Te Deum* v podání České filharmonie. Setkání následovalo hned po soukromém setkání papeže s prezidentem a jeho rodinou.

Hlavní hostitel Svatého otce, prezident České republiky Václav Klaus, ve svém projevu mimo jiné řekl: „Stejně jako veřejnost na celém světě, i my známe našeho dnešního hosta nejen jako charismatického představitele katolické církve a významného politika, ale rovněž jako mimořádného a v akademickém

Předání daru Pražskému Jezulátku

Foto: Anton Frič, Res Claritatis

kém světě uznávaného myslitele, filosofa a spisovatele. Jeho rozsáhlé dílo již dnes patří mezi trvalé hodnoty nejen v teologii, ale mělo a má významný vliv i na další obory společenských věd.

Na řadu otázek současného světa máme podobné názory, i když při tom vycházíme z rozdílných zkušeností, z jiného vědeckého zázemí i světónázorové orientace. Za sebe mohu říci, že sdílím obavy z nebezpečí rozpadu tradičních hodnot naší civilizace a z lehkomyšlné relativizace jejich elementárních stavebních kamenů.

Šířící se lidská pýcha, vedoucí k nebezpečné sociálně-inženýrské aktivitě mnoha našich současníků, masivní mediální manipulace, vydávající různé nepřirozené výstřelky za pokrok, degradace modelu klasické rodiny či pokusy o zneužití objevů přírodních věd, to vše jsou varovné signály.

Přitom to byla zejména tato pýcha, toto přesvědčení o lidské všemocnosti, co v nedávné minulosti přineslo zvláště našemu kontinentu tolik utrpení. Učit se z historie je naší společnou povinností. Právě v tom je příspěvek Jeho Svatosti, papeže Benedikta XVI., zcela mimořádný.“

Svatý otec ve svém proslovu připomněl, že jeho návštěva probíhá v době dvacátého výročí pádu totality, že i přes dvacet let změn proces uzdravení a obnovy stále pokračuje. Očekávání světa

Pro křesťany má pravda jméno: Bůh. A dobro má tvář: Ježíš Kristus. Křesťanská víra, už od časů svatých Cyrila a Metoděje a prvních misionářů, skutečně sehrála rozhodující roli v utváření duchovního a kulturního dědictví této země. Obdobně ji musí sehrávat nyní i do budoucna.

Benedikt XVI. v projevu ve Španělském sále

spravedlnosti, míru a blahobytu se stále vyvíjí: „Zvláště mladí lidé si dnes znovu kladou otázku po povaze získané svobody. K čemu je svoboda využívána? Co je podstatou skutečné svobody?“

Papež zdůraznil, že lidská svoboda úzce souvisí s pravdou a dobrem a že pro křesťany je pravda Bůh a dobro Ježíš Kristus. Křesťanská víra podle papeže pomáhá překonávat období útrap a neshod skrze smysl pro odpuštění, usmíření a spolupráci. Evropa má podle papeže specifické povolání prosazovat propojení dobra, pravdy a krásy ve prospěch všeobecného dobra jednotlivců, společenství a národů.

Výňatky z papežova proslovu ve Španělském sále Pražského hradu nabízíme na 7. straně tohoto čísla *RC Monitoru*.

BENEDIKT XVI. V ČESKÉ REPUBLICE

V katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha

Foto: <http://kvpzr.sestry-osf.cz>

Nešpory v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha

Vzpětí po setkání s politickými činiteli ve Španělském sále Pražského hradu vyvrcholil sobotní program papežovy návštěvy nešporami, slavenými spolu s kněžími, řeholníky, řeholnicemi, seminaristy a členy katolických hnutí v katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha.

Na začátku papež vzpomněl, jako již po svém příletu na letišti, že v dějinách českého národa je celá řada významných postav, které prokázaly věrnost Kristu až po mučednictví. V této souvislosti se dotkl období komunistického útlaku a vyzdvihl všechny ty, kteří hrdinně odolávali pronásledování. Opět za všechny hrdinné svědky vyslovil jména dvou kardinálů, Josefa Berana a Františka Tomáška.

Církev se v roce 1989 opět začala svobodně vyjadřovat. Avšak ani dnes není snadné žít a dosvědčovat evangelium a odolávat konzumní mentalitě. Proto je třeba, aby Církev nasadila své síly a přispěla k posílení duchovních a morálních hodnot v životě dnešní společnosti. V této souvislosti připomněl záslužnou činnost charity. Pak se soustředil na oblast výchovy a vyzval Církev, aby se její aktivita zaměřila zejména na oblast výchovy nových generací.

Protože hovořil především ke kněžím, řeholníkům a aktivním věřícím, ob-

rátil se k nim i s výzvou: „Láska ať září v každé vaší farnosti a společenství, v každém sdružení a hnutí.“

Po skončení nešpor se Benedikt XVI. odebral na apoštolskou nunciaturu.

Druhý den papežské návštěvy

Mše svatá v Brně

Druhý den své návštěvy v České republice zamířil papež Benedikt XVI. do Brna. Na mezinárodním letišti v Brně-Tuřanech přistál za slavnostního vyzvánění chrámových zvonů jihomoravské metropole a dělových salv z hradu Špilberk. Ještě v letadle jej přivítal brněnský diecézní biskup Vojtěch Cikrle, na letišti pak Svatého otce pozdravil prezident České republiky Václav Klaus s manželkou Livií, hejtman Jihomoravského kraje

Kristus je pro všechny! Církev – a opakovat to je užitečné – pro sebe nežadá privilegia. Žádá jen, aby mohla svobodně působit ve službě všem lidem, v duchu evangelia.

Benedikt XVI. v promluvě v katedrále sv. Víta

Michal Hašek s chotí a primátor statutárního města Brna Roman Onderka. Poté papež nastoupil do papamobilu a cestou do sakristie projížděl mezi jednotlivými sektory, aby se pozdravil s poutníky.

„Jako nástupce apoštola Petra přicházíte z Říma, kde svatí Petr a Pavel a s nimi řada dalších hlásali Krista a prolili pro něj svou krev. Díky jejich svědectví se radostná zvěst dostala i k nám. Naše katedrála je zasvěcena dvojici těchto velkých apoštolů – svatému Petru a Pavlovi. Vaše Svatosti, vítejte tedy doma,“ pronesl v úvodu svého pozdravu brněnský biskup Vojtěch Cikrle. „Tématem dnešního dne – jak ukazuje symbol kotvy v ose tohoto areálu – je naděje. A naši nadějí je Kristus. Děkuji, že nás přicházíte v tomto vědomí upevnit a povzbudit.“ Jako osobní dar předal biskup Cikrle Svatému otci kopii závěsného křížku, který byl nalezen v blízkosti základů trojlodní baziliky z velkomoravské doby u obce Mikulčice nedaleko Hodonína a je tak připomínkou nejstarších křesťanských kořenů Moravy a tedy i brněnské diecéze.

Setkání se Svatým otcem se zúčastnilo asi 120 tisíc věřících, mezi přítomnými bylo také na 15 tisíc Slováků, věřící z Polska, Německa a Rakouska. Mši svatou koncelebrovalo čtyřicet biskupů a tisíc kněží, z toho více než dvě stě ze zahraničí.

V homilii se pak i papež věnoval tématu naděje, které bylo jako jedna ze tří božských ctností vybráno pro brněnskou návštěvu. V závěru bohoslužby udělil Svatý otec všem účastníkům své apoštolské požehnání. V tomto požehnání bylo zahrnuto také žehnání předmětů liturgické úcty a žehnání 40 základních kamenů sakrálních staveb – kostelů, kaplí, kláštera či komunitních center a dalších předmětů (kříže, zvony, sochy, deskový obraz, prapory, pamětní desky...).

Na konci liturgické slavnosti následovala promluva Svatého otce před modlitbou Anděl Páně. „Chtěl bych myšlenkově navázat na učení svého ctihodného předchůdce a vyzvat vás, abyste zůstali věrni svému křesťanskému povolání a evangelium, abychom společně vytvářeli budoucnost solidarity a míru,“ zdůraznil.

Výňatky z papežovy promluvy při mši svaté v Brně nabízíme na str. 8 tohoto čísla *RC Monitoru*.

BENEDIKT XVI. V ČESKÉ REPUBLICE

Setkání s představiteli Ekumenické rady církví v ČR

Ekumenického setkání v Arcibiskupském paláci se zúčastnilo asi 40 osob. Na začátku promluvil předseda ekumenické rady církví Pavel Černý. Zdůraznil, že v situaci naší společnosti mohou křesťané uspět pouze společným svědectvím o Kristu a že v mnohých projektech se tato spolupráce už daří. Ocenil i papežovy teologické dokumenty.

Následoval projev Svatého otce, který konstatoval, že existují snahy omezit vliv křesťanství na veřejný život s odvoláním na škodlivost pro blahobyt společnosti. Toto oddělení by mělo vést k tomu, aby křesťané reflektovali, co mohou nabídnout v praktické i etické oblasti. Víra v Krista přináší poselství o spáse, které dává naději do budoucnosti. Svatý otec také zdůraznil, že je třeba připomínat Evropě její kořeny. Vyzval přítomné, aby prosili Pána o odvahu podílet se o nadčasové pravdy vedoucí ke spáse a schopné zajistit společenský a kulturní pokrok kontinentu. Svůj projev uzavřel přáním, „abychom neúnavně usilovali o jednotu, pro kterou je předurčen celý lidský rod“.

Setkání bylo zakončeno společnou modlitbou.

Setkání s akademickou obcí

Do Vladislavského sálu Pražského hradu papež přišel v doprovodu prezidenta Václava Klause a rektora Univerzity Václava Hampla. Očekávalo ho tam na 800 pozvaných hostů – rektori univerzit, delegace profesorů a studentů a představitelé kulturních institucí z celé České republiky.

Setkání začalo uvítacími slovy studenta Jaroslava Lormana v německém jazyce. Mluvil o propojení poznání a formace v akademickém světě, které vede člověka ke změně sebe samotného. Náboženská zkušenost jde obdobnou cestou, a proto vyjádřil potěšení nad možností tohoto setkání. Rektor Univerzity Karlovy Václav Hampl pak připomněl vývoj akademického prostředí a duchovního křesťanského světa ve sledu českých dějin a podtrhl, že tyto dvě oblasti společenského života vycházejí z jedné kořeny a vzájemně se prolínají. Příkladem

Nabídka fotografií pro nekomerční využití

Vzhledem k obvykle velmi drahým autorským právům k fotografiím Svatého otce z komerčních zdrojů se občanské sdružení *Res Claritatis* rozhodlo poskytnout fotografie ze svého archivu bezplatně pro nekomerční využití. Farním, řádovým a dalším nekomerčním periodikům, případně na nástěnky proto nabízíme možnost bezplatně využít fotografie z papežské návštěvy v České republice. Fotografie budou zájemcům poskytnuty v tiskové kvalitě. Přehled nabízených fotografií je k dispozici na serveru claritatis.cz. Prosby o poskytnutí konkrétní vybrané fotografie zasílejte na adresu redakce: redakce@claritatis.cz.

Předání darů při brněnské bohoslužbě

Foto: Anton Frič, Res Claritatis

tohoto propojení je nejstarší pečeť univerzity z roku 1350, která se dodnes používá jako její logo. Toto logo zachycuje světského zakladatele univerzity, krále a císaře Karla IV., jak předává zakládající listiny Pražské univerzity do rukou svatého Václava.

Po hudebním vystoupení sboru Univerzity Karlovy promluvil Benedikt XVI. Ústředním motivem jeho projevu bylo svobodné hledání pravdy. „Touha po svobodě a pravdě je nezczitelnou součástí naší společné lidské povahy. Nikdy nemůže být odstraněna. Dějiny potvrzují, že bývá popírána na vlastní nebezpečí lidstva,“ řekl Benedikt XVI. Upozornil, že dnešní mohutný rozvoj v informační a technologické oblasti v sobě nese pokus oddělení rozumu od hledání pravdy. To vede k tomu, že rozum ztrácí směr. Kromě toho se dnes setkáváme s tím, že

používání rozumu a akademického bádání se často sklání před tlakem ideologických zájmových skupin a vábení krátkodobých prospěchářských nebo pragmatických cílů. Benedikt XVI. povzbudil všechny přítomné, aby do všeho, co dělají, vložili ideály a velkorysost mladých lidí. Záznam proslovu otiskneme v příštím čísle *RC Monitoru*.

Po dlouhém potlesku se Svatý otec osobně pozdravil s rektory univerzit, některými studenty a zapsal se do pamětní knihy Karlovy Univerzity. Tímto setkáním skončil oficiální program druhého dne papežovy návštěvy České republiky.

<http://www.radiovaticana.cz>
<http://www.navstevapapeze.cz>

Zpravodajství z posledního dne papežovy návštěvy a záznamy jeho dalších promluv přineseme v dalším čísle RC Monitoru.

BENEDIKT XVI. V ČESKÉ REPUBLICĚ

Jezulátko, symbol Boží blízkosti a lásky

Promluva Benedikta XVI. v chrámu Panny Marie Vítězné

Modlitba před sochou Pražského Jezulátka

Foto: Anton Frič, Res Claritatis

Ctihodní páni kardinálové,
vážený pane primátore a starostové,
vážení představitelé veřejného života,
milí bratři a sestry,
milé děti,

obracím se na vás všechny se srdečným pozdravem. Jsem rád, že mohu navštívit tento kostel, zasvěcený Panně Marii Vítězné, ve kterém je uctívána soška Jezulátka, známá po celém světě jako „Pražské Jezulátko“. Děkuji Mons. Janu Graubnerovi, předsedovi České biskupské konference, za přivítání jménem všech biskupů. Uctivě zdravím pana primátora i ostatní představitele občanského a církevního života, kteří se chtěli zúčastnit tohoto setkání. Zdravím vás milé rodiny, které jste se v tak hojném počtu dostavily.

Soška Jezulátka obrací naši mysl k tajemství Vtělení, k všemohoucímu Bohu, který se stal člověkem a třicet let

žil ve skromné rodině z Nazareta, svěřený Prozítelností do laskavé péče Marie a Josefa. Myslím na vaše rodiny a rodiny po celém světě, na jejich radosti a starosti. Sjednotme se v modlitbě a prosíme u Jezulátka o dar jednoty a svornosti pro všechny rodiny. Mysleme obzvláště

Každá lidská bytost je Božím dítětem, a tedy naším bratrem, a jako takovou je třeba ji přijímat a vážit si jí. Kéž by si to uvědomila i naše společnost! Každá lidská osoba by pak byla hodnocena ne podle toho, co má, ale podle toho, čím je, protože ve tváři každé lidské bytosti, bez rozdílu rasy či kultury, se zračí Boží obraz.

tě na ty mladé rodiny, které musejí vynakládat mnoho úsilí o bezpečí a důstojnou budoucnost svých dětí. Prosme za rodiny v obtížných situacích, zkoušené nemocemi a bolestí, za ty, které jsou v krizi, rozvrácené nebo trýzněné nesvorností či nevěrou. Všechny je svěřujeme svatému Pražskému Jezulátku, protože víme, jak důležité jsou stabilní a jednotné rodiny pro skutečný pokrok společnosti a pro budoucnost lidstva.

Jezulátko nám svou dětskou něhou zpřítomňuje Boží blízkost a lásku. Uvědomujeme si, jakou máme v jeho očích cenu, protože právě díky němu jsme se my sami stali Božími dětmi. Každá lidská bytost je Božím dítětem, a tedy naším bratrem, a jako takovou je třeba ji přijímat a vážit si jí. Kéž by si to uvědomila i naše společnost! Každá lidská osoba by pak byla hodnocena ne podle toho,

BENEDIKT XVI. V ČESKÉ REPUBLICE

co má, ale podle toho, čím je, protože ve tváři každé lidské bytosti, bez rozdílu rasy či kultury, se zračí Boží obraz.

To platí především pro děti. Ve svatém Pražském Jezulátku rozjímáme dětskou krásu a náklonnost, kterou Ježíš Kristus vždy projevovat nejmenším, jak čteme v evangeliu (srov. Mk 10,13–16). Kolik dětí však dnes nikdo nemiluje, nepřijímá a ani si jich nevází! Kolik dětí je obětí násilí a různých forem zneužívání bez jakýchkoli zábran! Kéž by dětem byly zaručeny úcta a pozornost, které jim náleží: děti jsou budoucností a nadějí lidstva.

Chtěl bych nyní říci několik slov přímo vám, milé děti, a vašim rodinám. Na setkání se mnou jste přišly ve velkém počtu a za to vám ze srdce děkuji. Vy, kdo jste milí srdci Jezulátka, opětuje jeho lásku a podle jeho příkladu buďte poslušné, vlídné a laskavé. Učte se být jako on opo-

V chrámu Panny Marie Vítězné na setkání s rodinami

Foto: Anton Frič, Res Claritatis

rou svých rodičů. Buďte skutečnými Ježíšovými kamarády a vždy se k němu s důvěrou obraťte. Modlete se za sebe, za své rodiče, příbuzné, učitele a kamarády, a modlete se i za mne. Ještě jednou

vám děkuji za přijetí a ze srdce vám žehnám a vyprošuji vám všem ochranu svatého Jezulátka, jeho Neposkvrněné Matky a svatého Josefa.

<http://www.vatican.va>

Svoboda předpokládá hledání pravdy

Z projevu Benedikta XVI. ve Španělském sále Pražského hradu

Ve svém projevu na setkání s politickými a veřejnými činiteli ve Španělském sále Pražského hradu se papež Benedikt XVI. zabýval především otázkou svobody. Zdůraznil, že opravdová svoboda předpokládá hledání pravdy a že pro křesťany má pravda jméno Bůh. Z jeho projevu jsme vybrali několik úryvků.

V úvodu svého projevu Benedikt XVI. připomněl, že každá generace musí hledat správné uspořádání lidských věcí a správné užívání svobody: „Lidská touha se povznáší nad sebe samu, nad to, co může poskytnout vládnoucí politická a hospodářská moc, a směřuje k oné velké naději (srov. *Spe salvi*, 35), která má původ mimo nás, ale zároveň je uvnitř nás jako pravda, krása a dobro. Svoboda hledá smysl: vyžaduje přesvědčení. Opravdová svoboda předpokládá hledání pravdy – skutečného dobra – a tudíž nachází své naplnění právě v poznávání a konání toho, co je správné a spravedlivé. Jinými slovy: pravda je návodem ke svobodě a dobro je dokonalostí svobody.“

Pravda má jméno Bůh

V této souvislosti papež zmínil, že pro křesťany má pravda jméno Bůh a dobro je ztělesněno ve tváři Ježíše Krista. Křesťanská víra, která hrála rozhodující roli v utváření duchovního a kulturního dědictví této země, by měla stejně působit i v budoucnu:

„Evropa je víc než jen světadílem. Je domovem! A svoboda nachází svůj nejhlubší význam v domově duchovním. S plným respektováním rozdílu mezi sférou politickou a náboženskou – díky němuž je vlastně zachována svoboda občanů vyjadřovat náboženské přesvědčení a podle něj žít – bych rád zdůraznil nenahraditelnou úlohu křesťanství při utváření svědomí všech generací a podněcování zá-

kladního etického konsensu, platného pro každého člověka, který tento kontinent nazývá ‚domovem!‘ V tomto smyslu bych rád ocenil hlas těch, kteří se dnes v této zemi i v celé Evropě – zdvořile, ale s rozhodností – snaží uplatnit svoji víru ve veřejné sféře v naději, že společenská pravidla a normy budou formovány touhou žít podle pravdy, která každého člověka osvobozuje (srov. *Caritas in veritate*, 9).“

Věrnost lidu vyžaduje věrnost pravdě

Dále Benedikt XVI. zdůraznil, že služba lidu se neobejde bez věrnosti pravdě a že jedině pravda je zárukou svobody a opravdového lidského rozvoje: „Odvaha jasně vyřknout pravdu je vlastně službou všem členům společnosti tím, že osvětluje cestu lidského pokroku, poukazuje na etické a morální základy a dává záruku, že veřejný pořádek čerpá z pokladnice lidské moudrosti. Vnímavost

Dokončení na str. 9

BENEDIKT XVI. V ČESKÉ REPUBLICĚ

Jediná jistá a spolehlivá naděje je v Bohu

Z promluvy Benedikta XVI. při mši svaté v Brně

Foto: Anton Frič, Res Claritatis

Papežova promluva při mši svaté v Brně byla věnována tématu naděje. Papež v ní zdůraznil, že jedinou cestou k naději je naslouchání Božímu Slovu a že jedině Kristus ukřižovaný a zmrtvýchvstalý je opravdovou Nadějí lidstva.

Svoji promluvu zahájil Benedikt XVI. citací Matoušova evangelia: „Pojďte ke mně, všichni, kdo se lopotíte a jste obtíženi, a já vás občerstvím“ (Mt 11,28). Připomněl, že Ježíš zve každého svého učedníka, aby zůstal s ním a v něm aby nalezl posilu, oporu a útěchu.

Svoboda se stále musí zaměřovat k dobru

Papež zmínil, že lidstvo celého světa prahne po něčem, o co by pevně opřelo svou budoucnost. Proto se rozhodl hovořit o naději: „Ve své druhé encyklice – *Spe salvi* – jsem zdůraznil, že jediná ‚jistá‘ a ‚spolehlivá‘ naděje (srov. 1) je v Bohu. Historická zkušenost ukazuje, k jakým absurditám dospěje člověk, když vyloučí Boha z horizontu svých rozhodnutí a svého jednání. Vidíme, že není snadné vytvořit společnost založenou na dobru, spravedlnosti a bratrství, protože lidská bytost je svobodným tvorem a jeho svoboda zůstává křehkou. Musíme

svou svobodu stále znovu a znovu zaměřovat k dobru. Nesnadné hledání ‚správných‘ zřízení lidských věcí je úkolem pro všechny generace (srov. tamtéž, 24–25). A proto, milí přátelé, jsme zde hlavně proto, abychom naslouchali slovu, jež nám ukazuje cestu vedoucí k naději; ba dokonce nasloucháme Slovu, které jediné nám může dát pevnou naději, protože je Slovem Božím.“

Život v pravé hojnosti dává jedině Kristus

Papež připomněl poslání Církve: od pokolení do pokolení hlásat radostnou zvěst o Kristu, Naději lidstva: „Toto slovo spásy zaznívá silně i dnes, v našem liturgickém shromáždění. Ježíš se s láskou obrací k vám, synové a dcery této požehnané země, v níž už před více než tisíci lety bylo zaseto semínko evangelia. Vaše země, stejně jako i jiné státy, se nachází v kulturní situaci, která je často radikální výzvou pro víru, a tedy i pro nadě-

ji. Jak víra v Boha, tak naděje byly totiž v moderní době ‚přemístěny‘, byly odsunuty na rovinu pouze soukromou a pozemskou, zatímco v běžném a veřejném životě se prosadila víra ve vědecký a ekonomický pokrok (srov. *Spe salvi*, 17). Víme všichni, že tento pokrok je dvojnásobný: otevírá možnosti pro dobro, zároveň má však i negativní dopady. Technické vynálezy a zdokonalení společenských struktur jsou důležité a jistě potřebné, leč nestačí k tomu, aby zaručily morální blaho společnosti (srov. tamtéž, 24). Ano, člověk potřebuje být osvobozen od materiální tísně. Mnohem podstatnější však je, aby se zachránil před zlem, které postihuje ducha. A kdo jiný jej může zachránit, ne-li Bůh, který je Láskou a zjevil svou tvář všemohoucího a milosrdného Otce v Ježíši Kristu? Naši pevnou nadějí je tedy Kristus: v něm nás Bůh miloval až do krajnosti a dal nám život v hojnosti (srov. Jan 10,10), život, po kterém každý člověk, někdy třeba nevědomě, prahne.“

Ježíšova láska zavazuje k následování

Papež také poukázal na „nakažlivost“ Kristovy lásky: „Můžeme zůstat neteční vůči jeho lásce? Zde jako jinde v minulých staletích mnozí trpěli pro věrnost evangeliu a neztratili naději. Mnozí se obětovali, aby vrátili důstojnost člověku a svobodu národům, když ve velkorysém přilnutí ke Kristu našli sílu budovat nové lidstvo. A stejně tak v současné společnosti: Mnohé formy chudoby vznikají z osamělosti, z nedostatku lásky, z odmítání Boha a z tragédie člověka, který si myslí, že si může stačit sám nebo naopak že je pouhým bezvýznamným a pomíjejícím jevem. V tomto našem světě, který se ztrácí, ‚když důvěruje pouze lidským plánům‘ (srov. *Caritas in veritate*, 53), jedině Kristus může být naší spolehlivou nadějí. To je zvěst, kterou my křesťané jsme povoláni každodenně hlásat a dosvědčovat.“

BENEDIKT XVI. V ČESKÉ REPUBLICĚ

Ježíš své přátele nikdy neopouští

Na závěr papež povzbudil všechny přítomné, aby z niterného sjednocení s Ježíšem čerpali sílu pro uskutečňování svého povolání: „Ježíš nikdy své přátele neopouští. Ujišťuje o své pomoci, protože nic nelze konat bez něho, zároveň však vyžaduje, aby se každý osobně nasadil a šířil jeho univerzálního poselství lásky a pokoje. Budiž vám povzbuzením příklad svatých Cyrila a Metoděje, hlavních patronů Moravy, kteří evangelizovali slovanské národy, a svatých Petra a Pavla, kterým je zasvěcena vaše katedrála. Pohleďte na zářivé svědectví svaté Zdislavy, matky, jež vynikala skutky zbožnosti a milosrdenství; na svatého Jana Sarkandra, kněze a mučedníka; na svatého Klementa Maria Hofbauera, kněze a řehol-

Foto: Anton Frič, Res Claritatis

níka, narozeného v této diecézi a svatořečeného před sto lety, či na blahoslavenou Restitutu Kafkovou, řeholnici narozenou v Brně a zavražděnou nacisty ve Vídni.

Kéž vás doprovází a ochraňuje Maria, matka Krista Pána, naší naděje. Amen!“

<http://www.vatican.va>

redakčně upraveno

Dokončení ze str. 7

k všeobecně platné pravdě by nikdy neměla být zastíněna partikularistickými zájmy, jakkoli důležitými, neboť to by vedlo jen k novým případům sociální fragmentace či diskriminace, o kterých tyto zájmové nebo lobbistické skupiny tvrdí, že je chtějí překonat. Aniž by to ohrožovalo toleranci rozdílů či kulturní pluralitu, činí hledání pravdy konsensus možným, udržuje veřejnou diskusi logickou, čestnou a průhlednou a zajišťuje jednotu, jaké by nějaké neurčité integrující pojmy nikdy nemohly dosáhnout.“

Benedikt XVI. vyjádřil přesvědčení, že členové katolického společenství spolu s ostatními církvemi a církevními společenstvími budou nadále usilovat o lidštější a zlidšťující rozměr rozvoje v našem národě i za jeho hranicemi.

Rozum prahne po Stvořiteli

Kulturní a historická významnost Prahy, „srdce Evropy“, pak Benedikta XVI. inspirovala k úvahám o kráse jako odlesku Stvořitele: „Milí přátelé, naše přítomnost v tomto nádherném hlavním městě, často nazývaném srdcem Evropy, nás vybízí k otázce, v čem ono ‚srdce‘ spočívá. Úžasná nádhera jeho chrámů, hradu, náměstí a mostů nemůže nepozvednout naši mysl k Bohu. Jejich krása vyjadřu-

je víru; jsou zjeveními Boha, který nás právem nechává přemítat o divech krásy, o něž my lidé usilujeme, když vyjadřujeme estetický a poznávací rozměr svého nejnvtitnějšího bytí.

Pravda je návodem ke svobodě a dobro je dokonalostí svobody.

Jak tragické by bylo, kdyby někdo hleděl na takové příklady krásy a nedbal by transcendentního tajemství, na které odkazují. Tvůrčí setkání klasické tradice a evangelia dalo vzniknout pohledu na člověka a společnosti, pozornému na přítomnost Boha mezi námi. Při vytváření kulturního bohatství zdejšího kontinentu tento pohled zdůrazňoval, že rozum se nezastavuje u toho, co vidíme očima, nýbrž spíše vede k tomu, co leží na druhé straně, po čem hluboce prahne: po Duchu, jinými slovy po Stvořiteli.“

Pravda vítězí

V závěru své promluvy pak Svatý otec znovu připomněl heslo *Veritas vincit*, které nese vlajka prezidenta České republiky: „Nakonec pravda vítězí, avšak nikoli násilím, nýbrž přesvědčením, hrdinským svědectvím mužů a žen pev-

ných zásad. Pravda vítězí upřímným dialogem, který upřednostňuje požadavky obecného dobra a odhlíží od soukromého zájmu. Žízeň po pravdě, kráse a dobru, vložená Stvořitelem do každého člověka, má za úkol sjednotit lidstvo v hledání spravedlnosti, svobody a míru. Dějiny častokrát ukázaly, že pravda může být zrazena a zmanipulována ve službě falešných ideologií, útisku a nespravedlnosti. Cožpak nás výzvy, kterým lidstvo muselo čelit, nevybízejí, abychom se měli na pozoru před takovým nebezpečím? Vždyť nakonec co je více nelidské a zhoubné než cynismus, který by popíral velikost našeho hledání pravdy, a než relativismus, který přímo rozežírá hodnoty podpírající budování jednotného a bratrského světa? My naopak musíme znovu získat důvěru ve vznešenost a velikost lidského ducha pro jeho schopnost pochopit pravdu a musíme umožnit, aby nás tato důvěra vedla v trpělivé politické a diplomatické práci.

Dámy a pánové, těmito myšlenkami v modlitbě vyjadřuji přání, aby vaše služba byla inspirována a udržována světlem té pravdy, která je odleskem věčné Moudrosti Boha Stvořitele. Pro vás i vaše rodiny ze srdce vyprošuji hojné Boží požehnání.“

<http://www.vatican.va>

redakčně upraveno

VĚROUČNÉ OTÁZKY

Bazilika sv. Petra, jedna ze čtyř římských papežských bazilik

Foto: en.wikipedia.org

Církev je římská

Proč je Řím srdcem Církve?

„Pryč od Říma!“ Toto oblíbené heslo první republiky vyjadřovalo silné protikatolické nálady v naší zemi, na druhé straně však ukazovalo na to, jak úzce je katolická církev spojena s Římem, jak Řím stojí v srdci Církve. Proč tomu tak vlastně je? Proč je katolická církev římská?

Řím je určitě jedním z nejvýznamnějších velkoměst světa. Kdysi byl centrem mohutné římské říše, dnes je alespoň hlavním městem Itálie. Je přímo přeplněn různými historickými a uměleckými památkami od antiky až po současnost. Tyto skutečnosti vzbuzují jistě obdiv celého světa a přitahují každoročně do Říma velké zástupy turistů, avšak nejsou důvodem toho, proč je Řím centrem katolické církve.

Můžeme dále vidět, že vedle slávy světské, kulturní a umělecké uchovává

Řím památku mnoha mučedníků, jejichž krev ztropila jeho půdu, i mnoha dalších světců, kteří ve Věčném městě žili, zemřeli a jsou zde pochováni. Na počátku nepřehledné řady římských světců stojí dvojice apoštolských knížat Petra a Pavla, kteří zde působili, mučednický zemřeli a jsou zde pohřbeni. Tuto slávu Říma krásně vystihuje hymnus, který zpívá Církev o prvních nešporách slavnosti svatých Petra a Pavla:

Ty šťastný Říme, oblečený v rudý plášť / převzácné krve knížat dvou, nám

drahých zvlášť, / ne sláva tvoje, ale jejich zásluh jas / větší se krásou skví než celý vesmír náš.

Avšak ani krev mnoha mučedníků prolitá v Římě a přítomnost četných světců v tomto městě nečiní z něho ještě centrum Církve, i když si jistě zasluhuje naši zbožnou úctu.

Hlavní důvod toho, proč je katolická církev římská, je třeba hledat v Božím zjevení, v Božím slově, obsaženém v Písmu svatém a posvátné Tradici: je to působení Petra jako prvního biskupa v Římě a jeho mučednická smrt na tomto místě. Tato skutečnost do značné míry vysvětluje přítomnost tolika světců i tolika křesťanských kulturních a uměleckých památek ve Věčném městě. Tak v Novém zákoně čteme, jak apoštol Petr,

VĚROUČNÉ OTÁZKY

osvícen shůry, vyznává u Cesareje Filipovy, že Kristus je *Mesiáš, Syn živého Boha* (Mt 16,16). Ježíš na toto jeho vyznání odpovídá: *Ty jsi Petr – Skála –, a na té skále zbuduji svou církev a pekelné moci ji nepřemohou* (Mt 16,18). Pán Ježíš pak tuto nejvyšší a plnou moc ve své Církvi Petrovi skutečně uděluje, když se po svém zmrtvýchvstání zjevuje apoštolům u Tiberiánského jezera v Galileji a když odpovídá Petrovi na jeho trojí vyznání lásky slovy: *Pas mé beránky... Pas moje ovce* (Jan 21,15–17).

Slova a činy Pána Ježíše, která Kristus vyřkl a učinil ve své době v úzkém kruhu svých učedníků, mají platnost pro všechny časy, dokud znovu nepřijde ve slávě. *Jako první, tak i každá následující generace učedníků bude mít svého živého Petra, svou Skálu, která jí umožní vítězně*

přemoci všechny náporů pekelných bran. (Adam, K., *Podstata katolicismu*, Trnava 1943, s. 83–84)

Kdo jsou tito nástupci svatého Petra v jeho úloze být Skálou Církve? Z Tradice a z dějin víme, že tajemným úradkem Boží prozřetelnosti je to Řím, kde se svatý Petr stává nakonec prvním biskupem a kde umírá mučednickou smrtí, a že tedy římské biskupové neboli papežové jsou nástupci svatého Petra v jeho nejvyšší a plné moci v Církvi. Za všechny svědky této nepřetržité Tradice citujeme alespoň jednoho z nejstarších církevních otců, svatého Ireneje Lyonského, který žil a mučednicky zemřel ve 2. století: *S touto římskou církví musejí souhlasit pro vynikající prvenství všichni věřící, neboť v ní byla vždycky všemi zachována apoštolská Tradice.* (*Adversus haereses*, III, 2)

Konečně se tedy dostáváme k odpovědi na otázku, kterou jsme si položili na počátku: Proč je Řím srdcem Církve? Protože je sídlem Petra, nejvyšší viditelné hlavy Církve; Petra, který je na této zemi stále živý v osobě svých nástupců-papežů. Snažme se proto o to, abychom si hlouběji uvědomovali a upevňovali svou římskost, která se projevuje naší úctou, láskou a poslušností vůči papeži. Je to vposledku projev naší úcty, lásky a poslušnosti vůči Ježíši Kristu, neboť papež je *vicarius Christi* – Kristův náměstek. Jak nám ukazují životy světců, hluboký vztah k papeži je nezbytným prvkem svatosti. Za všechny vzpomeňme svatou Kateřinu Sienskou, pro kterou byl papež *sladkým Kristem na zemi.*

P. Štěpán Filip OP
převzato z časopisu *Amen* 6/2000

Nástupci apoštolů Petra a Pavla v Římě

V díle, jako je toto, by bylo příliš komplikované vyjmenovat poslušnosti všech církví. Vezměme si tedy pouze jednu z nich, Církev převelikou a starobylou a všem známou, kterou v Římě založili nejslavnější z apoštolů: Petr a Pavel. Vidíme-li, jak Tradice pocházející od apoštolů a všem lidem hlásaná víra jsou předávány prostřednictvím poslušnosti biskupů až k nám, musíme odmítnout ty, kteří z nějakého důvodu, buď z ješitnosti, kvůli marne slávě nebo pro zaslepenost a naukové omyly, neoprávněně tvoří odloučená společenství. Neboť s touto římskou církví, pro její obzvláště vynikající původ, musí nezbytně souhlasit celá Církev, to znamená věřící na celém světě. Tato Církev totiž k užítku všech národů zachovala Tradici pocházející od apoštolů.

Poté, co blažení apoštolové založili a vybudovali Církev, předali biskupský úřad Linovi. Je to onen Linus, kterého Pavel zmiňuje v listu Timoteovi. Po něm následoval Anaklét. Po něm, jako třetímu po apoštolech, připadl biskupský úřad Klémentovi. On sám viděl apoštoly a byl s nimi v kontaktu. Jejich kázání mu ještě znělo v uších a jejich Tradice byla ještě před jeho očima. To se ovšem netýká

Foto: peterpaulcoc.org

jen jeho, neboť tehdy žilo ještě hodně lidí z těch, kteří byli vyučeni od samých apoštolů. Za tohoto Klémenta začala velká roztržka s bratry v Korintu. Římská církev proto adresovala Korintánům velmi důležitý dopis, aby je usmířila v pokoji, obnovila jejich víru a zvěstovala jim Tradici, kterou před nedávnem přijala od apoštolů:

Je jediný všemohoucí Bůh, Stvořitel nebe a země, který stvořil člověka, dal přijít potopě, povolal Abraháma, vyvedl svůj lid z Egypta, rozmlouval s Mojžíšem, da-

roval Zákon, posílal proroky a připravil věčný oheň pro ďábla a jeho anděly.

Abý byl tento Bůh hlásán církvemi jako Otec našeho Pána Ježíše Krista, mohou všichni, kteří to chtějí, přijmout skrze tento dopis nauku založenou na apoštolské tradici Církve. Onen dopis je totiž starobylší než současní hlasatelé omylů, kteří si bludně představují jakéhosi jiného Boha namísto Stvořitele a Původce všeho toho, co existuje.

Od tohoto Klémenta převzal úřad Evaristus a od něj Alexandr. Poté, šestý po apoštolech, byl ustanoven Xystus, po něm Telesforus, který vydal slavné svědectví, poté Hyginus, pak Pius, po něm Anicet. Po Anicetovi následuje Soter. Současný biskup Eleutherus je dvanáctý po apoštolech. Hle, prostřednictvím jaké rady a jaké poslušnosti se v Církvi nachází Tradice pocházející od apoštolů a jak se apoštolské kázání pravdy dostává až k nám! A to je velmi dokonalý důkaz toho, že je jen jediná a identická oživující víra, která je v Církvi v pravdě uchovávaná a předávaná od samých apoštolů až do současnosti.

svatý Irenej z Lyonu
Adversus haereses III, 3, 2–3

VĚROUČNÉ OTÁZKY

Ty jsi Petr, a na té skále zbuduji svou Církev

Papežský primát ve svědectví Písma a Tradice

Svatý Petr, Muzeum de Grao Vasco, Viseu, Portugalsko

Foto: en.wikipedia.org

Ježíš Kristus vyvolil Petra za skálu Církve, za velekněze novozákonního Božího lidu. Petrův primát je jedním z podstatných znaků Církve; papež, Petrův nástupce, je trvalým a viditelným zdrojem a základem její jednoty. Papežský primát je plně biblický, což mimo jiné dosvědčuje scéna Petrova vyznání u Cesareje Filipovy.

Text Mt 16,13–20 je velmi významným biblickým svědectvím pro teologii papežského primátu. Odvolává se na něj i dogmatická konstituce o katolické církvi Prvního vatikánského koncilu.¹ Bude proto vhodné připomenout si ho nejen odkazem, ale plnou citací:

Když Ježíš přišel do končin Cesareje Filipovy, ptal se svých učedníků: „Za koho lidé pokládají Syna člověka?“ Oni řekli: „Jedni za Jana Křtitele, druzí za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo za jednoho z proroků.“ Řekne jim: „A za koho mě pokládáte vy?“ Šimon Petr odpověděl: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého.“ Ježíš mu odpověděl: „Blaze

tobě, Šimone, synu Jonášův, protože ti to nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích. A já ti pravím, že ty jsi Petr, a na té skále zbuduji svou církev a brány pekelné ji nepřemohou. Dám ti klíče od království

Pod vlivem milosti Ducha svatého a přitahování Otcem věříme a vyznáváme o Ježíši: „Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha.“ (Mt 16,16) Na skále této víry, kterou vyznal Petr, Kristus založil svou Církev. (KKC 424)

nebeského; co svážeš na zemi, bude svázáno v nebi, a co rozvážeš na zemi, bude rozvázáno v nebi.“ Tehdy nařídil učedníkům, aby nikomu neříkali, že je Mesiáš.

Kdo nebo co je ona „skála“?

Hodně kontroverzí a polemik lze i dnes slyšet ohledně otázky, kdo je tou skálou, o které mluví Ježíš. Evangelium totiž neříká doslova: *Ty jsi Petr a jsi skála a na tobě...*, ale *ty jsi Petr a na té skále...* Přepíšeme-li si do latinky řecký text Mt 16,18, je tento rozdíl zřetelný i laikovi: *Sy ei Petros kai epi tauté té petra...* Petros je rodu mužského, petra rodu ženského – lze je beze všeho ztotožnit? Katolíci to dělají, a jak ukážeme dále, logika samotného textu a celek novozákonní zvěsti nám jinou možnost prostě nedávají. Pro řadu katolíků může být překvapením, že i tak zřetelný text se stal kamenem úrazu. Tomu se ale není třeba divit. Nekatolíčtí křesťané, kteří neuznávají papežský primát, musí hledat alternativní výklad některých příliš „papistických“ míst Nového zákona, z nichž Mt 16,18 zaujímá první místo. Vraťme se ale k problému, jak vyložit zmíněnou větu z Matoušova evangelia.

Z nekatolické strany bylo navrženo několik řešení, jak se vyrovnat s tímto biblickým textem a zároveň se vyhnout katolickému „papežskému“ výkladu. Tak se navrhuje vykládat slovo Petr jako kámen, a postavit ho do kontrastu se skálou, kterou může být v souladu s jinými místy Písma² jen Bůh nebo Kristus. Tento výklad má tu slabinu, že není v souladu s evangeliem Janovým (1,42), kde se píše: *budeš se jmenovat Kéfas (což se překládá Petr)*. Ježíš nemluvil řecky, ale aramejsky a Šimonovi dal tudíž jméno v aramejštině: *Kéfas*, což je jednoznačně *skála*. Když se řečtina snažila tento výraz přeložit, nastal problém, protože skála (*petra*) je v řečtině rodu ženského, a to se pro muže příliš nehodí. Vytvořila proto odvozený mužský tvar *Petros*. Čeština je na tom stejně. Kdybychom chtěli vytvo-

VĚROUČNÉ OTÁZKY

řit ekvivalent aramejského *Kéfas*, muse-li bychom přijít např. s novotvarem *skalník* a dát budoucím vykladačům prostor pro „hlubokomyšlné“ úvahy nad rozdílem *skály* a *skalníka*. Jinými slovy z překladatelského problému by se nepochopením stal problém teologický.

Za skálu bývá také označována Petrova víra nebo vyznání Krista jako Božího Syna. Takový výklad je dost dobře přijatelný, pokud zároveň nechce upírat funkci skály Petrovi. Církevní otcové dosvědčují, že se v křesťanském starověku zcela bez rozporu za skálu označoval jak Petr, tak jeho víra a vyznání. Svátý Cyril Alexandrijský, svátý Theodor z Mopsuestie, svátý Epifanius, svátý Maxim Vyznavač³ – ti všichni ztotožňují se skálou apoštola Petra. První tři jmenovaní, a nejen oni, však na jiných místech svého díla mluví o skále jako o Petrově víře⁴ nebo o vyznání Ježíše jako Božího Syna⁵. Je snad třeba některé jejich výklady podržet a jiné zavrhnout? Jsou v jejich myšlení rozpory? Nikoli. Skálou a základem Církve, pravým kvádrem úhelným, jedinou zárukou neomylnosti a vítězství Církve není v první řadě Petr a papežové, ale Kristus. Papežská služba Petrových nástupců je na něm zcela závislá. Jako o základu a skále Církve je tedy možné mluvit o Kristu nebo o víře v Krista (prvotní význam) i jako o Petrovi a jeho nástupcích (kteří tuto úlohu vykonávají v závislosti na Kristu). To je pravá katolická nauka, která papežskou pravomoc v Církvi nepotlačuje, ale ani ji neodtrhává od jejího základu, kterým je Kristus. Kristus a pevná víra jsou proto od Petra a jeho nástupců neoddelitelné. Jen tak mohou mít klíče nebeského království (Mt 16,19), jen tak mohou posilovat své bratry (Lk 22,32) a být pravými pastýři Pánových ovcí (Jan 21,15–17).

Mnozí z katolíků vychovaných klasickou polemikou, pro niž bylo naprosto samozřejmé odmítat každý jiný výklad Mt 16,18, než je rovnice *skála = papež*, budou možná zaraženi. Ostře polemická atmosféra však bohužel nepřechází do komplexnějšího a vyváženého pohledu. Připuštění více významů slova „skála“ v Matoušově evangeliu není zradou na dogmatu o primátu papeže, ale jeho přesnějším výkladem. Ukazuje to i *Kate-*

chismus katolické církve, který se dopouští podobné „nepřistojnosti dvojího výkladu“ jako citování církevní otcové. Stěží bychom mohli najít vhodnější text pro uzavření těchto úvah:

Pod vlivem milosti Ducha svatého a přitahování Otcem věříme a vyznáváme o Ježíši: „Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha“ (Mt 16,16). Na skále této víry, kterou vyznal Petr, Kristus založil svou Církev. (424)

Šimon Petr zaujímá ve sboru dvanácti první místo. Ježíš mu svěřil jedinečné poslání. Díky zjevení od Otce Petr vyznal: „Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého.“ Náš Pán mu tehdy řekl: „Ty jsi Petr, a na té skále zbuduji svou Církev a pekelné mocnosti ji nepřemohou“ (Mt 16,18). Kristus, „živý kámen“ (1 Petr 2,4), zajišťuje své Církvi, postavené na Petrovi, vítězství nad mocnostmi smrti. Petr, pro víru, kterou vyznal, zůstane neotřesitelnou skálou Církve. Jeho posláním bude strážít neporušenost této víry a posilovat v ní své bratry. (552)

Širší souvislosti Mt 16,18

Jak bylo řečeno, kromě konfesní předpoklady není žádný rozumný důvod popírat, že apoštol Petr byl samým Ježíšem označen za skálu Církve. Exegeti upozorňují na řadu dalších velmi zajímavých souvislostí našeho novozákonního místa, které běžný čtenář může snadno přehlédnout. Stojí za to si jich povšimnout, protože dokreslují a podporují autentickou teologii papežského primátu.

Petrovo vyznání u Cesareje Filipovy se časově shoduje se svátkem smíření. Jak čteme u Marka (9,2), Ježíšovo proměnění na hoře Tábor se událo *po šesti dnech*. Proměnění Ježíšovo se kryje se svátkem stánků, kdy si Izraelci stavěli symbolické stánky (proto onen zdánlivě nelogický Petrův návrh na postavení stanů pro Ježíše, Mojžíše a Eliáše – srov. Mk 9,5). Šest dní před svátkem stánků se slavil svátek smíření. Petrovo vyznání je tedy nutno situovat na svátek smíření. Jak vzápětí uvidíme, tento liturgický rámec Petrova vyznání je velmi důležitý.

Je známým faktem, že při slavení svátku smíření docházelo k události, která neměla po celý židovský rok obdobu. Velekněz vstupoval do Jeruzalémského chrámu a ve velesvatyni vyslovoval jméno Boží. Nikdo jiný a v žádný jiný den

K vedení a neustálému vzrůstu Božího lidu ustanovil Kristus Pán ve své Církvi různé služby, které jsou určeny pro dobro celého Těla. Služebníci, kteří jsou vybaveni posvátnou mocí, slouží totiž svým bratřím, aby se všichni, kteří patří do Božího lidu a tím mají pravou křesťanskou důstojnost, snažili slobodně a spořádaně o stejný cíl, a tak dosáhli spásy. (LG 18)

Pietro Perugino, Předání klíčů, Sixtinská kaple, Řím

Foto: en.wikipedia.org

VĚROUČNÉ OTÁZKY

u Židů nesměl jméno Boží vyslovit. Petrovo vyznání stojící v rámci tohoto svátku dostává hlubší rozměr. Petr, jakožto první z apoštolů, veřejně a slavnostně odhaluje Ježíšovu identitu: *Ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého*. Mohli bychom říct, že vyslovuje Boží jméno v novém smyslu, na základě nového zjevení Boha v Ježíši Kristu. Vyslovuje ho v nové Velesvatyni – v Ježíšově osobní přítomnosti. Dosud jde však jen o výjimečné vyznání. Před Velikonocemi je to jediné takové veřejné a slavnostní Petrovo vyznání Ježíšova mesiášství. Proměnění je pak slavnostní Boží odpověď. Bůh sám představuje Ježíše jako svého milovaného Syna.

Šimon Petr tedy v nové perspektivě vyznává Ježíše a ocitá se tak v roli nového velekněze⁶. Narážkou na toto jeho postavení snad může být i Ježíšovo oslovení: „Šimone, synu Jonášův“, které připomíná zmínku velekněze v Sir 30,1, kde se mluví o Šimonu, synu Jonáše. Velekněžský rozměr Petrovy role se tak posiluje.

Ježíš odpovídá Petrovi: *Blaze tobě, Šimone, synu Jonášův, protože ti to nezjevilo tělo a krev, ale můj Otec v nebesích*. Petrovo vyznání není pouhým plodem pozorování nebo rozumové spekulace. Je výsledkem otevření se Otcovu zjevení. Otec Petrovi zjevuje svého Syna v jeho pravé identitě. Tu ale Petr zdaleka nechápe, jak to dokazuje například následující scéna z hory Proměnění. Vyznává to, co mu sice Otec zjevil, ale co je dosud jen mlhavé a tušené. Pravou hloubku Božího zjevení Krista pochopí Petr a ostatní apoštolové až po Velikonocích. Přesto ale Petr vyznává a věří Božímu zjevení, kterému musí teprve postupně dorůst.

Závěr

Petrův úřad nedílně patří k novozákonnímu lidu Božímu, přestože představuje asi největší ekumenický problém. Papež Jan Pavel II. vyzval v encyklice *Ut unum sint* k nalezení takové podoby výkonu papežské služby, která by byla přijatelná a zároveň zůstala akceschopná a věrná katolické víře. V této souvislosti je dobré si uvědomit, že lze zpochybňovat či kriticky komentovat na současné podobě papežství ledacos, papežovou mitrou počínaje a strukturou římské kurie konče. Ale jako katolíci bychom si neměli ne-

Petrův nástupce je neotřesitelnou skálou Církve. Jeho posláním je střežit neporušenost víry a posilovat v ní věřící.

Foto: deepinhistory.blogspot.com

chat zít ani se sami svévolně a nemoudře zříkat samotné podstaty prvku, který nedílně patří k novozákonnímu zjevení a který je pro Církev tak důležitý. Petrův primát je plně biblický, a to dokonce v mnohem silnějším smyslu, než by se mohlo na první pohled zdát. Scéna Petrova vyznání u Cesareje Filipovy to víc než dosvědčuje.

Tomáš Machula
převzato z časopisu *Amen* 6/2000

Poznámky

¹ *Pastor aeternus* (DH 3053–4). Protože to není příliš známé, je namístě připomenout, že První vatikánský koncil definoval jurisdikci a neomylnost papeže, ale nebyl prvním koncilem definujícím papežský primát. Jasně o něm mluví *Dekret o sjednocení Řeků* Florentského koncilu z roku 1439 (DH 1307), který doslova říká: *Definujeme, že svatý apoštolský stolec a římský Pontifik drží primát nad celým okrskem zemským a že sám římský Pontifik je nástupcem svatého Petra, prvního z apoštolů, pravým náměstkem Kristovým, hlavou celé Církve a otcem a učitelem všech křesťanů*.

² Namátkou jmenujme např. Dt 32,4; 1 Sam 2,2; 2 Sam 22,3; Žl 18,3; 19,5; Iz 17,10; 1 Kor 10,4 atd.

³ Svatý Cyril Alexandrijský (*In Ioh.* 19,25), svatý Theodor z Mopsuestie (*Quaest. in Gen* 110), svatý Epifanius (*Ancor.* 19), svatý Maxim Vyznavač (*Vita ac cert.* 24).

⁴ Svatý Theodor z Mopsuestie (*Quaest. in Exod* 68), svatý Epifanius (*Haer.* 59,7), podobně i svatý Jan Zlatoustý (*In Mat. Hom.* 54,2).

⁵ Svatý Cyril Alexandrijský (*In Is.* 4).

⁶ Tato paralela se starozákonním veleknězem ani primát mezi kněžími nové smlouvy by nám neměl zastírat fakt, že jediným veleknězem v pravém slova smyslu je Kristus (Žid 4,14nn.). Veškeré novozákonné kněžství (jak společné kněžství pokřtěných, tak služebné kněžství hierarchické) není jednoduchým pokračováním kněžství starozákonního, ale zcela novou účastí na jediném kněžském úřadu Krista.

Literatura

J. N. D. Kelly: *Early christian doctrines*, London 1984

J. Galot: *Za koho ma pokládáte*, Trnava 1999
Katechismus katolické církve

DOPORUČUJEME

Nové knihy

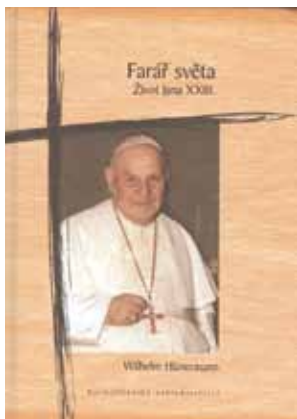
365 dní s Benediktem XVI.

Kniha je souborem 366 úryvků z různých papežových textů a promluv z posledních let. Úryvky mají vést ke každodennímu zamyšlení. Kniha je proto rozdělena podle dní v jednotlivých měsících s akcentem na významná období církevního roku (postní doba, Velikonoce, Letnice, svátky a slavnosti během roku, advent, Vánoce). Vyšla vlastně pro rok 2008, ale může sloužit i pro kterýkoli jiný rok. Texty jsou velmi srozumitelné; sestavovatelé celého souboru byli zřejmě vedeni záměrem adresovat publikaci celému spektru čtenářstva.

Tematika je vázána spíše na památky světců a denní biblické texty, nejde o systematický výklad otázek víry.

Karmelitánské nakl., Kostelní Vydří 2009
Váz., 255 str., 249 Kč

Farář světa. Život Jana XXIII.
Wilhelm Hünermann

Románový životopis papeže Angela Roncalliho, který vstoupil do moderních církevních dějin jako Jan XXIII.

Na Janu XXIII. není vůbec nic tajemného, nebyl ničím jiným než knězem zcela zakořeněným v Kristu, knězem, který dobrotou svého srdce objímal celý svět. Když čteme jeho *Duchovní deník* a sledujeme běh jeho života, znovu a znovu potkáváme jeho oblíbené světce a je zvláštní, jak velice spoluutvářeli nejniternější jádro jeho bytosti.

Měl prostotu svatého Josefa, mírnost biskupa Františka Saleského, veselost vlámského jezuita Johannese Berchmanse, humor apoštola kluků Filipa Neriho, čistotu šlechtice Aloise z Gonzagy a stejnou lásku k chudobě jako František z Assisi. Navíc ale z každého jeho skut-

ku, z každého jeho slova, z celé jeho osobnosti vyzařoval Kristus, jehož radostnou zvěstí nejen hlásal, nýbrž i žil.

Nechyběli lidé, kteří jeho svéráznosti nerozuměli, kteří ho někdy dokonce tvrdě kritizovali, nikdo však nezůstal neosloven velikostí jeho utrpení a umírání. S onou tichou veselostí, jíž se vyznačoval celý jeho život, vítal sestru smrt – po těžkém martyriu své nemoci zesnul v pokoji s Pánem i s lidmi.

Byl to náš učitel jak v životě, tak ve smrti. Na sotva koho jiného se lépe hodí slova, která zpívá církev na Velký pátek o Ukřižovaném: „*Oboediens factus* – byl poslušný až k smrti, a to k smrti na kříži.“ Chceme-li stůj co stůj hovořit o „Mysteriu jménem Roncalli“, pak se nám nejsnáze odhalí v jeho biskupském heslu, které si osvojil již v raném mládí a po celý svůj život je věrně naplňoval: „*Oboedientia et Pax!* – Poslušnost a pokoj!“

P. Wilhelm Hünermann (1900–1975) žil v německém Essenu, je autorem několika desítek románů, které byly přeloženy do mnoha jazyků. Česky vyšly: *Hořící oheň, Otec vyhoštěných, Píseň v plamenech, Farář arský, Pekařský učedník ze Znojma a Mnich mezi vlky.*

Karmelitánské nakl., Kostelní Vydří 2009
Váz., 277 str., 249 Kč

Beseda Benedikt XVI.
a jeho encyklika
Láska v pravdě

Římskokatolická farnost v Praze-Strašnicích a Karmelitánské nakladatelství Vás zvou na další z besed v rámci cyklu „Iniciativa 17–11: besedy o sociální nauce církve a sociálním rozměru křesťanství“. Večer nazvaný *Benedikt XVI. a jeho encyklika Láska v pravdě* se koná v strašnickém divadle Miriam v úterý 6. 10. 2009 v 19 hodin.

O textu *Caritas in veritate* promluví salesiánský kněz Michal Martinek, ředitel školy Jabok a supervizor (cenzor) českého překladu, a Pavel Mareš, odpovědný redaktor českého překladu. Zevrubně budou probírána hlavní ekonomická, politická, etická, kulturní a globální témata textu. Základem je skutečnost, že pravý humanismus není uzavřený do sebe, je otevřený transcenci: „Bez Boha člověk neví, kam má jít, ani není schopen pochopit, kdo je.“ Na místě bude možné si knihu i zakoupit.

<http://i17-11.farnoststrasnice.cz>

Duchovní obnova
s Janem M. Vianneyem

Sestry premonstrátky ze Svatého Kopečka u Olomouce Vás srdečně zvou ve dnech 17.–18. října 2009 na duchovní obnovu s Janem M. Vianneyem na téma: *Děti moje, nic není tak velké a důležité jako eucharistie*. Program začíná v sobotu v 10 hodin mší svatou v bazilice Navštívení Panny Marie a pokračuje v Norbertinu, zakončení je v neděli ve 13 hodin. Ubytování a stravování je zajištěno v Norbertinu. Cena: 450 Kč. Přihlášky do 15. října 2009 na:

e-mail: info@premonstratky.cz

nebo tel. 733 755 836.

<http://www.premonstratky.cz>

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz. Máte-li zájem o pravidelné zaslání zpráv e-mailem, můžete se zaregistrovat na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>.

NA ZÁVĚR

Poznámka k týdnu

Evropu nespasí fráze, ale pravda

Odpusťte exaltované přirovnání, ale takto se snad cítili starozákonní spravedliví v pekle, když tam za nimi sestoupil Kristus. Do hrůzyplné bídy posledních týdnů českého veřejného života přišla jemná a vznešená autorita, korunovaná šlechtností ducha.

Návštěva Svatého otce měla dva rozměry – civilizační a pastorační. Promluvy prvního druhu pronesl papež anglicky. Intelektuálním vrcholem události byly dva proslovy na Hradě – k občanským autoritám a k akademickému světu –, které jakoby tvořily části jedné přednášky. Sobotní se zabýval vztahem pravdy, svobody a politiky: *Pravda je návodem ke svobodě a dobro je dokonalostí svobody... Hledání pravdy (činí) konsensus možným, udržuje veřejnou diskusi logickou, čestnou a průhlednou a zajišťuje jednotu, jaké by nějaké neurčité integrující pojmy nikdy nemohly dosáhnout.* V neděli na něj papež navázal pojednáním o vztahu pravdy, vzdělání a vědy: *Zastání... vyloučení Boha z univerzálnosti rozumu nejen že popírají nejhlubší přesvědčení věřících, ale také maří skutečný dialog kultur, který sami požadují.*

Jakkoli se cítíme slabými, nikdo jiný českou společnost neobráť. Jistěže máme jen pět chlebů a dvě ryby – ale právě tolik nám bude stačit, budeme-li mít víru. Žili snad svatí Ludmila, Václav či Vojtěch v lepší době?

Pastýřské promluvy Benedikta XVI. byly italsky: k rodinám u Pražského Jezulátka, k duchovním osobám v katedrále, ke všem v Brně a k mladým ve Staré Boleslavi. Zejména na nešporách a na brněnské mši nám papež připomínal velké dějiny naší církve a mírně nás napomínal: *Ať vám Pán dopřeje proroc-*

kou moudrost stát se solí, která dává chuť životu, abyste byli vždy věrnými dělníky na vinici Páně. Jakkoli se cítíme slabými, nikdo jiný českou společnost neobráť. Jistěže máme jen pět chlebů a dvě ryby – ale právě tolik nám bude stačit, budeme-li mít víru. Žili snad svatí Ludmila, Václav či Vojtěch v lepší době?

V každém okamžiku byl papež apóstolem a neustále vyzýval k odvážnému šíření víry. Refrémem jeho promluv pak byla pobídnutí ke správné výchově a formaci mladých lidí. Je zřejmé, že toto téma leží Svatému otci zvláště na srdci.

Také česká a moravská církev Svatého otce potěšila, především krásnou a důstojnou liturgií. Jak chorální nešpory v katedrále, tak mše svatá na letišti byly výborně připraveny a jejich vysoká liturgická úroveň napomáhala pozvednutí duší k Bohu – usebrání a modlitbě. Bohoslužba ve Staré Boleslavi pak byla typicky mládežnická.

Na rozdíl od Krista nás tento papež naděje nemůže vzít do nebe hned, ale vede nás po cestě, která tam bezpečně směřuje. Stačí ho neztratit z očí.

David Petrla

Liturgická čtení

4. 10. Neděle Gn 2,18–24, Žl 128, Žid 2,9–11, Mk 10,2–16

27. neděle v mezidobí

5. 10. Pondělí Jon 1,1 – 2,1.11, Jon 2,3–8, Lk 10,25–37
sv. Palmác

6. 10. Úterý Jon 3,1–10, Žl 130, Lk 10,38–42
sv. Bruno

7. 10. Středa Jon 4,1–11, Žl 86, Lk 11,1–4
Panna Maria Růžencová

8. 10. Čtvrtek Mal 3,13–20a, Žl 1, Lk 11,5–13
sv. Simeon

9. 10. Pátek Jl 1,13–15; 2,1–2, Žl 9, Lk 11,15–26
sv. Dionýsius a druhové, sv. Jan Leonard

10. 10. Sobota Jl 4,12–21, Žl 97, Lk 11,27–28
sv. Paulin

RC MONITOR – zpravodajský týdeník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Fotografie bez uvedení zdroje pocházejí z Flickr.com. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/5500. Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, Mgr. Dagmar Kopecká, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček, Mgr. Matyáš Zrno. Teologický poradce: P. Mgr. Pavel Mayer OP. Objednávky: Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zaslaným darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 15 Kč, což pro tento rok činí 465 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.